

**การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี**
DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC ADMINISTRATION MODEL FOR EXCELLENCE TO
ENHANCE STUDENT POTENTIAL AT SAKONTHAWAPI SCHOOL

ศรินทร ขันทะชา

Sarinthon Khantacha

โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร สกลนคร 47000
Sakonthawapi School, Sakon Nakhon Provincial Administrative Organization,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: sarinthon428@gmail.com

รับบทความ 23 มกราคม 2568 แก้ไขบทความ 23 มิถุนายน 2568 ตอรับบทความ 30 มิถุนายน 2568 เผยแพร่บทความ ตุลาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ โดยวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ กับผู้เชี่ยวชาญ 17 คน และระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา รวม 49 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ขอบข่ายงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ หลังการนำรูปแบบไปใช้ พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด สมรรถนะของผู้เรียนเพิ่มจากระดับมากเป็นมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ, ศักยภาพของผู้เรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop an academic administration model for excellence to enhance student potential at Sakonthawapi school. The research was conducted in three phases: Phase I involved investigating the components of academic administration through document analysis and in-depth interviews with nine experts. Phase II focused on developing an academic administration model for excellence to enhance student potential at Sakonthawapi School using the Delphi Technique over three rounds with 17 experts. Phase III entailed implementing the developed model with a sample group comprising 49 participants, including school administrators, teachers, and school board members. Data were analyzed using frequency, percentage, median, and interquartile range.

The findings revealed that the developed model consisted of four main components and 19 sub-components: 1) academic leadership, 2) scope of academic work, 3) academic administration processes, and 4) participation in academic administration. Following the implementation of the model, the effectiveness of academic administration was found to be at the highest level. Stakeholders' satisfaction was also at the highest level. Students' competencies improved from a high to the highest level, and their average academic achievement met the criterion of 80 percent. These results indicated that the developed model effectively enhanced the quality of academic administration and student potential.

Keywords: Model Development, Academic Administration toward Excellence, Student Potential

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตโดยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อเตรียมความพร้อมของคนในชาติให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม กล่าวคือ ต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศให้เกิดความทัดเทียมกับอารยประเทศ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติโดยพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาไทยภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาและเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยผ่าน 6 ยุทธศาสตร์เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อชีวิต การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่ดี คิดวิเคราะห์มีการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ตลอดจนมีจิตสาธารณะรวมทั้งมีระเบียบวินัย มีจริยธรรม คุณธรรม และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ศุภสิทธิ์ ภูภักดี, 2558, หน้า 7)

จากสภาพปัญหาของโรงเรียนสกลทวาปี สังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด สกลนคร ซึ่งเปิดการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประสพปัญหาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลาเพราะมีภารกิจที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูต้องปฏิบัติจากหน่วยงานต้นสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำกัด ซึ่งสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับจังหวัดและสังกัด แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีปัญหาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะในวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงได้ ขาดทักษะด้านอาชีพและการใช้ชีวิต นักเรียนขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพหรือการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่ เช่น การบริหารจัดการเวลา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนสกลทวาปี ยังขาดรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน ส่งผลให้ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพและคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนไม่พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (โรงเรียนสกลทวาปี, 2565, หน้า 70-71)

จากสภาพการณ์ของปัญหาการจัดการศึกษาที่กล่าวมาและเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนจึงศึกษาหารูปแบบการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเนื่องจากการบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนและถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญ เช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพราะหัวใจสำคัญของ

โรงเรียนก็คือการเป็นสถานที่ฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม อาชีพให้กับผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (ธีระพร อายุวัฒน์, 2552, หน้า 78) รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเป็นแนวทางการพัฒนาที่สามารถอยู่ในรูปแบบของการบริหารงานทางการศึกษาที่ใช้ประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน โดยแนวคิดของไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2561) เน้นการบริหารจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้ แนวคิดของ วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา (2558) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ คณะวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีมาตรฐานมากขึ้น ขณะที่ ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้เน้นแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อศักยภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้จะช่วยให้โรงเรียนสกลทวาปีสามารถพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการให้มีความเป็นเลิศ มีความสำคัญและมีบทบาทเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพเพราะความเป็นเลิศหรือสิ่งที่เหนือกว่าหรือดีกว่าปกติธรรมดาเป็นการสร้างศักยภาพในการแข่งขันที่รุนแรงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจาก สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก นอกจากนั้นสามารถเป็นแบบอย่างและมีการแลกเปลี่ยนและ วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับองค์กรอื่น ๆ ต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิดเดิมไปสู่กรอบแนวคิดใหม่ โดยเริ่มที่ผู้บริหารเพื่อก่อให้เกิดการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพการดำเนินงานที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศเป็นข้อกำหนด ของระบบการบริหารจัดการองค์กร โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีของการจัดการที่อยู่บนระบบค่านิยม ที่สร้างความยั่งยืน (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2555, หน้า 27) ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการให้มีความเป็นเลิศ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีความเหมาะสมนั้น ควรมีรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสภาวะการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ของยุคสมัยในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโรงเรียนสกลทวาปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง รูปแบบจำลองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของภาวะผู้นำทางวิชาการ ขอบข่ายงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพด้านการบริหารวิชาการ ตามมาตรฐานที่กำหนด และตรงกับความต้องการของชุมชน

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ มีการกำหนดทิศทางในการบริหารงานวิชาการ มีแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ที่กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม อย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามทิศทางที่กำหนด ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประกอบด้วย การจัดองค์การเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดทิศทาง นโยบาย และแนวทางการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบงาน และคุณลักษณะการเป็นผู้นำสถานศึกษา

1.2 ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

1.3 กระบวนการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย แนวทางการบริหารงานวิชาการ การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบและประเมินผล และการนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

1.4 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างค่านิยมของคนในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จูงใจช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาและใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ในการมุ่งไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติการ รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศที่เกื้อหนุนเพื่อไปสู่ผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ศักยภาพของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ที่ผู้เรียนแสดงออกมาในด้านการคิด วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ วางแผนการแก้ไขปัญหา เป็นความสามารถ ในการทำงานทั้งของตนเองหรือร่วมกันเป็นทีมได้ และถ้าผลงานที่เกิดขึ้นที่ยอมรับหรือบรรลุตาม เป้าหมายได้เป็นอย่างดีแสดงว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูง ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ ศักยภาพของผู้เรียน 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

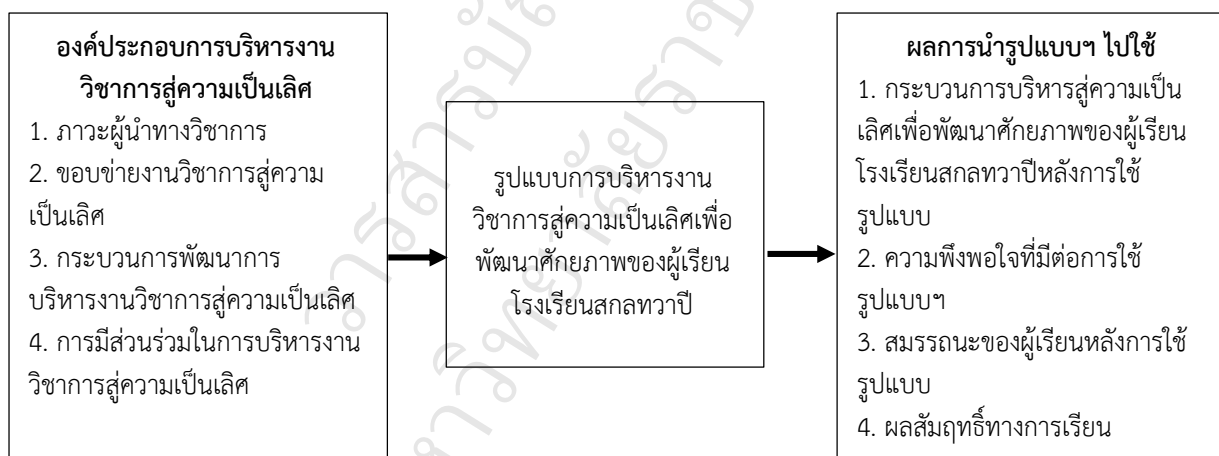
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยได้ศึกษาจากแนวคิดจากนักวิชาการ ดังนี้

เจริญพร คำจารย์ (2558, หน้า 286-291) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า ต้ององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2) การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม การให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ การมีโครงสร้าง การมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน การมีส่วนร่วมของปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศจำนวน 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การควบคุมงาน และการตรวจสอบและประเมินผล สุกฤษฎี มายุศิริ (2560, หน้า 45-63) ได้เสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและเหมาะสมกับผู้เรียน การใช้และพัฒนาเทคโนโลยีในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารงานวิชาการ มีเกียรติ นาสมตริก (2563, หน้า 308) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการและองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก

องค์ประกอบย่อย 21 องค์ประกอบ โดยหลักการบริหารงานวิชาการ เป็นวิธีและแนวทางในการบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วม ที่มีประสิทธิภาพตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล และหลักการมีส่วนร่วม เป็นบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามา ดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อนิรุทธิ์ ภูทิม (2561, หน้า 87-88) ได้กล่าวถึงแนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกสอนตามความถนัดของตนเอง และความต้องการของผู้เรียน ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประสานความร่วมมือสถานศึกษา และควรจัดให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ธวัชรัตน์ หาญเชิงชัย พร้อมคณะ (2567, หน้า 1803-1819) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้อย่างมีอาชีพของครู ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การกระจายอำนาจทางวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง การมีเครือข่ายการบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโรงเรียนสกลทวาปี ดังกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)
2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) จำนวน 9 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)

1.1 วิธีดำเนินการวิจัย คือ วิเคราะห์เอกสารวิชาการรายงานการวิจัย บทความ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร ความเป็นเลิศของโรงเรียน ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงประเด็นสรุปสังเคราะห์ และเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ต่อไป

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) จำนวน 5 กลุ่ม รวม 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อนำมาพิจารณาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ประกอบด้วย 1) นักวิชาการ จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน 3) ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน 4) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน และ 5) ครูวิชาการ จำนวน 3 คน

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

2.2.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และจัดทำข้อสรุป

2.2.2 นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำไปตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่

2.2.2.1 เป็นอาจารย์สอนในระดับอุดมศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ มีประสบการณ์ด้านการสอนบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีความเต็มใจให้ความคิดเห็น จำนวน 1 คน

2.2.2.2 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผลและการประเมินผล จำนวน 1 คน

2.2.2.3 เป็นครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานวิชาการ จำนวน 1 คน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการบันทึกการสัมภาษณ์และเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ และใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมง แล้วนำบทสัมภาษณ์มารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำผลที่ได้มาใช้ประกอบการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เมื่อการดำเนินการเสร็จสิ้นในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสรุปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 กลุ่มที่ 1 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์บริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน

1.2 กลุ่มที่ 2 เป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์บริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน

1.3 ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามชนิดปลายปิด โดยเลือกตอบ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการนำข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไปในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 ข้อคำถามมีลักษณะเดียวกันกับข้อคำถามในรอบที่ 2 แต่ในรอบนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range) และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบจากรอบที่ 2 มาบรรจุไว้ในข้อคำถามแต่ละข้อด้วย

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล 3 รอบ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตราชการจากงานธุรการโรงเรียนสกลทวาปี เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม

2. ติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ ขึ้นนี้ผู้วิจัยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเพื่อถามความสนใจ และความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ

3. ส่งเอกสารแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ดังนี้ นำส่งด้วยตนเอง และขอรับคืนด้วยตนเอง ส่งทางไปรษณีย์และขอให้ผู้เชี่ยวชาญส่งคืนทางไปรษณีย์ ทางแอปพลิเคชัน (Line) ทางแอปพลิเคชัน Messenger หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail Address) แล้วรวบรวมผลการตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

4. ขั้นการส่งแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 ดำเนินการส่งเช่นเดียวกับขั้นที่ 1 โดยแบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นข้อคำถามที่ผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากรอบที่ 1 โดยเลือกเฉพาะข้อที่เห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป

5. ขั้นการส่งแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 3 ดำเนินการส่งเช่นเดียวกับขั้นที่ 2 โดยแบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นข้อคำถามที่เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากรอบที่ 2 ซึ่งมีมีอยู่ฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา โดยในรอบนี้ผู้วิจัยระบุตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไว้ในแบบสอบถามด้วย

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range) เป็นสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ไปใช้รายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในระยะนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 33 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวม 49 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามกระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือการปฏิบัติงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

2.3 แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการลงมือปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ตามปฏิทินการปฏิบัติงานของปีการศึกษา 2566

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) การใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ตามปฏิทินการปฏิบัติงานของปีการศึกษา 2566

3.3 ประเมินผลหลังการใช้รูปแบบฯ ดังนี้ 1) กระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ 2) ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 3) สมรรถนะของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และ 4) เมื่อกระบวนการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของเสร็จสิ้นลง จะมีการทบทวนผลที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ว่าเกิดผลอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์กระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.3 การวิเคราะห์ประเมิณสมรรถนะของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item of Objective Congruence Index: IOC) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 3) กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และ 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี มี 4 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดองค์การเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การกำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาระบบงาน 4) คุณลักษณะการเป็นผู้นำสถานศึกษา 2.2 ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 2.3 กระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แนวทางการบริหารวิชาการ 2) การนำแผนงานวิชาการไปปฏิบัติ 3) การตรวจสอบ ประเมินผลงานวิชาการ 4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานวิชาการ และ 2.4 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา 2) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้เสีย

3. การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ไปใช้ พบว่า

3.1 ผลการประเมินการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศหลังทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) ด้านขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อรูปแบบกระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ รูปแบบฯ มีประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการและพัฒนาโรงเรียน ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมา คือ การดำเนินการตามรูปแบบฯ มีการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.73$) และรูปแบบฯ เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.71$) ตามลำดับ

3.3 สมรรถนะของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ($\bar{x} = 4.69$) รองลงมา คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ($\bar{x} = 4.65$) และความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.62$) ตามลำดับ

3.4 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 83.86 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 76.55 โดยมีค่าการพัฒนา เท่ากับ 7.31 เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนสูงกว่า ปีการศึกษา 2565 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีค่าพัฒนาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ มีค่าพัฒนา เท่ากับ 11.25 รองลงมา คือ คณิตศาสตร์ มีค่าพัฒนาเท่ากับ 8.73 และภาษาไทย ค่าพัฒนาเท่ากับ 7.80 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ

อภิปรายผล

การบริหารงานวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนที่สามารถจัดการงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน การศึกษานี้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนสกลทวาปี โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ขอบข่ายงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาและศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา การศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งสามารถจัดระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และแนวทางที่ชัดเจน รวมถึงพัฒนาระบบงานภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การศึกษาไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ การมีผู้นำทางวิชาการที่มีวิสัยทัศน์ ชัดเจน มุ่งเน้นผลลัพธ์ของผู้เรียน จะสามารถขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร ส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง การวิจัยในชั้นเรียน และการใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญพร คำจารย์ (2558, หน้า 299) กล่าวว่าผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีคุณธรรมครบถ้วนตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม และผู้ใต้บังคับบัญชา มีวิสัยทัศน์ ทันทโลกทันเหตุการณ์ รอบรู้เรื่องการบริหารงานด้านวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ คิดในเชิงบวกมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีทักษะทางการบริหารจัดการ มีความกล้าที่จะตัดสินใจ และมีแนวคิดในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน อมรดา พุทธินันท์ (2561, หน้า 184) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน รู้และเข้าใจระบบงาน พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ปรึกษากับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2563) ที่ระบุว่าผู้นำทางวิชาการควรมีความสามารถในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตของประเทศไทย สอดคล้องกับ กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรเป็นอย่างยิ่ง ผู้นำในสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมปฏิบัติงาน

ของบุคลากรหรือผู้ได้บังคับบัญชาและต่อผลสัมฤทธิ์ของงานโดยรวมทั้งหมดขององค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำหรือผู้บริหารนั้นเป็นผู้ควบคุม ดูแล และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

2. ขอบข่ายงานวิชาการและคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบของขอบข่ายงานวิชาการที่ได้รับการพัฒนาในโรงเรียนสกลทวาปี ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีความสัมพันธ์กันเป็นระบบ และมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนในทุกมิติ การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และศักยภาพของผู้เรียน ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีทิศทางชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ตรงจุด ขณะเดียวกัน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้สื่อ นวัตกรรม รวมถึงเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียน และสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มที่ การนิเทศภายในโรงเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของครู การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่วนงานแนะแนวศึกษามีบทบาทในการดูแล ชี้แนะแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างเหมาะสมตามความถนัดและความสนใจเมื่อองค์ประกอบเหล่านี้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จะนำไปสู่การจัดระบบบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนสามารถพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศได้อย่างแท้จริง และที่สำคัญที่สุด คือ สามารถยกระดับศักยภาพของผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีความสุข และมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญพร คำจารย์ (2558, หน้า 299) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2549, หน้า 418) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรม หมายถึง แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา สอดคล้องกับและสอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559, หน้า 81) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้หมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลายหรือยังไม่ได้ใช้อย่างเป็นปกติ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จึงอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วนหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดูแลควบคุม หรือการให้คำแนะนำชี้แจงในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ขณะเดียวกัน ภัณฑิรา สุภาร (2557, หน้า 284) ได้ศึกษาการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 พบว่า การนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการดำเนินงานในทางปฏิบัติทุกด้านทั้งทางตรงและทางอ้อมเกิดเป็นผลลัพธ์เชิงบวกและเชิงลบได้ทั้งนี้เนื่องจากการเสริมแรงต่อผู้รับการนิเทศด้วยความเหมาะสมส่งผลให้ผู้นิเทศมีความมั่นใจ และเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้งานประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2559, หน้า 131) ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เจริญพร คำจารย์ (2561, หน้า 22) พบว่า การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ ความจริง แนวคิด วิธีการ หรือนวัตกรรม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. กระบวนการบริหารงานวิชาการและการพัฒนาทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสกลทวาปี มีประสิทธิภาพมากขึ้นหลังจากมีการปรับใช้รูปแบบใหม่ ทั้งนี้เห็นได้จากรายงานผลการดำเนินงานและระดับความสำเร็จของกิจกรรมตามแผนในเล่มการประเมินตนเองของโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการนำแผนงานวิชาการไปปฏิบัติการตรวจสอบและประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง สอดคล้องกับแนวคิดของ Deming (1986) ซึ่งเห็นว่ากระบวนการบริหารที่ใช้แนวทาง PDCA (Plan-Do-Check-Act) สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถรักษามาตรฐานและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการและผลต่อคุณภาพการศึกษา การวิจัยชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการเข้าร่วมของผู้ปกครอง ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา การตรวจสอบและประเมินผลช่วยให้สถานศึกษาทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาในภาพรวมให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับสมหมาย เทียนสมใจ (2556, หน้า 327) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การวางแผนกลยุทธ์ สอดคล้องกับยุภาวรรณ โมรัฐเถียร (2555, หน้า 253) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การประเมินผลที่ได้จากการดำเนินงานทำให้ได้ประโยชน์ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกครูได้นำข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองและการปฏิบัติงาน ส่วนที่สองเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการวิจัยเพื่อการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือครูแต่ละคนในการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ตลอดจนพัฒนาคุณภาพของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Epstein (2001) ระบุว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในกระบวนการบริหารงานวิชาการช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและนักเรียน นอกจากนี้ การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างวัฒนธรรมทางวิชาการที่เข้มแข็งในสถานศึกษา

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะของผู้เรียน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลังจากมีการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 76.55 เป็น 83.86 และสมรรถนะของนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด โดยเฉพาะในด้านทักษะชีวิตและทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะการสื่อสารของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Hattie (2009) ระบุว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยด้านการสอนที่มีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น การศึกษานี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพสามารถช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

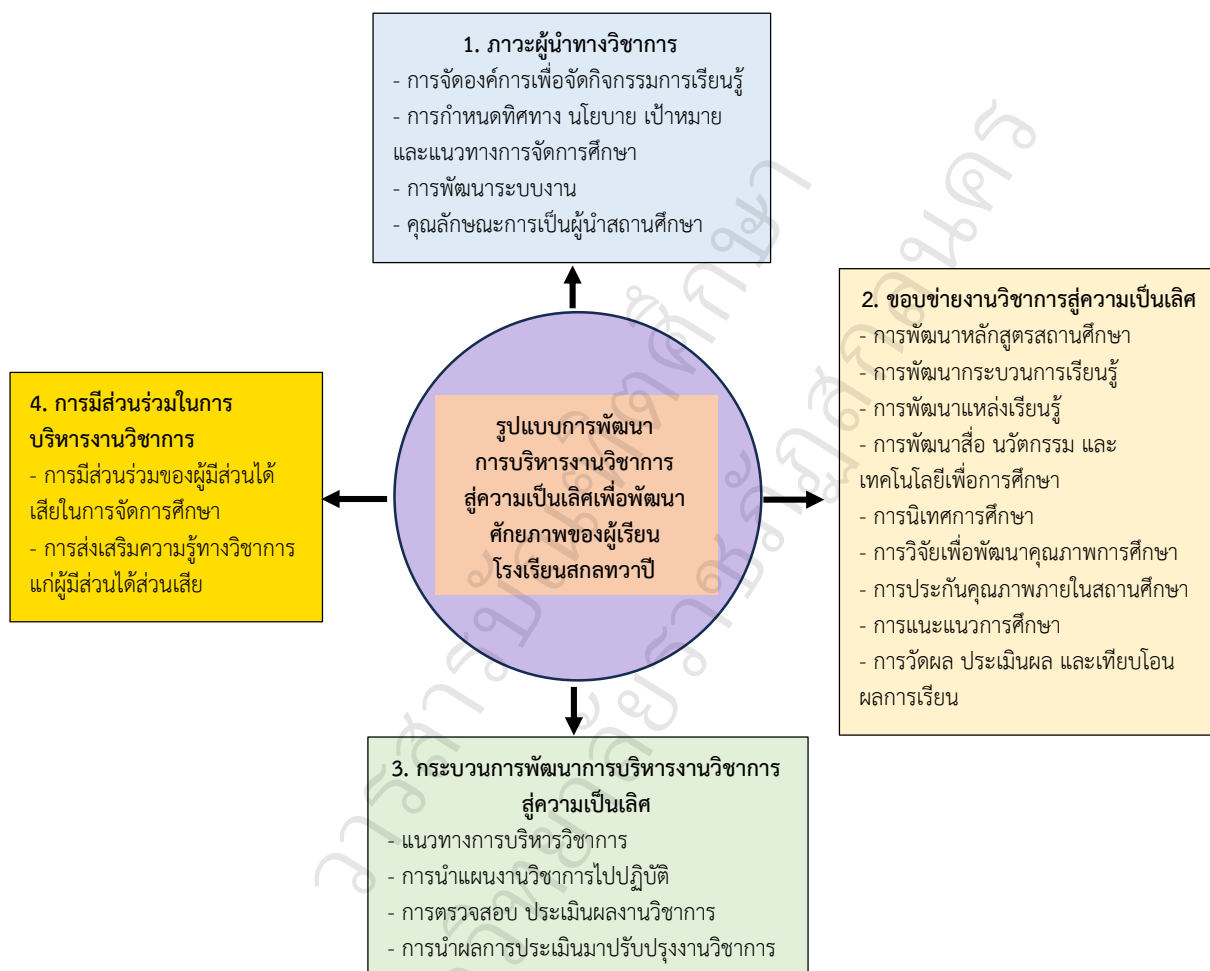
สรุป

การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ขอบข่ายงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 3) กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และ 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ส่งผลให้สถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ยกระดับมาตรฐานทางวิชาการ สามารถพัฒนาศักยภาพผู้นำทางวิชาการให้สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ

และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มีโอกาสเรียนรู้จากกระบวนการที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี ได้องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนา ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนสกลทวาปี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับติดตามและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ข้อมูลผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรจัดอบรมหรือพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการที่มีความสามารถในการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น หน่วยงานทางการศึกษา ภาครัฐกิจ หรือชุมชน เพื่อช่วยขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการและการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน และควรมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning และการประยุกต์ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เจริญพร คำจารย์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เจนจิรา เวียนสุข. (2561). *การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมรรณพาราม*. การค้นคว้าอิสระ
ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุมศักดิ์ อินทรรัชต์. (2559). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2549). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชรรัตน์ ชาญชัย และคณะ. (2567). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารการวิจัยการ
บริหารการพัฒนา*, 14(4), 1803–1819. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/274836>
- ธีระพร आयวัฒน์. (2552). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์
ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2559). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2555). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภณิศา สุภาร. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มีเกียรติ นาสมตริก. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนอุบล
ปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- ยุภาวรรณ โมรัฐเถียร. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนสกลทวาปี. (2565). *รายงานประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนสกลทวาปี ปีการศึกษา 2565*. สกลนคร: สำนักงานการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา. (2558). *สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ แบบक्रमीओअक्षि*.
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แอปป์เลิร์นนิ่ง.
- ศุภสิทธิ์ ภูภักดี. (2558). *เลขาธิการสภาการศึกษาคุณภาพการศึกษาของเด็กขึ้นอยู่กับ ครูผู้สอน*. *วารสารการศึกษาไทย*,
12(120), 7-10.
- สุกฤษฎี มายศิริ. (2560). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักปัญหา 3 ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(พิเศษ), 294-311. [https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/
article/view/130061](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/130061)
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). *ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

- สมหมาย เทียนสมใจ. (2556). รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนิรุทธ์ ภูทิมา. (2563). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านโป่งจังหวัด
ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมลรดา พุทธินันท์. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
ดุชนิพนธ์ ปร.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Epstein, J. L. (2001). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder, CO: Westview Press.
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*.
Routledge, London, 392. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>
- Deming, E.W. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute of Technology, Centre for
advanced study.